

ΜΕ ΤΟΝ Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΥΤΟΝ



ΛΟΥΙΖΑ ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΣΤΕΡΙΟΥ
ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΑΝΟΖΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΛΛΙΑΚΟΥ
ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ
ΜΑΙΡΗ ΝΤΑΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

HOTEL/ΕΝΟΙΚΟΙ ΓΡΑΦΗΣ 2006



Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία
 Σειρά: Hotel / Ένοικοι γραφής
 Διευθυντής σειράς: Μισέλ Φάις
 Λουίζα Σπηλιωτοπούλου, Χρήστος Αστερίου,
 Κώστας Καβανόζης, Δήμητρα Κολλιάκου,
 Ηλίας Μαγκλίνης, Μαίρη Νταή,
 Με τον Γ. Μ. Βιζυηνό, αλλά και χωρίς αυτόν
 Πρόλογος: Βαγγέλης Χατζηδασυλείου
 Διορθώσεις: Χρύσα Κουλακιώτη
 Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης
 Φιλμ, ηλεκτρονικό μοντάζ: Μαρία Ποινιού-Ρένεση
 Copyright© Χ. Αστερίου, Κ. Καβανόζης, Δ. Κολλιάκου,
 Η. Μαγκλίνης, Μ. Νταή, Λ. Σπηλιωτοπούλου,
 Β. Χατζηδασυλείου & Σ. Πατάκης Α.Ε.
 (Εκδόσεις Πατάκη) 2006
 Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα,
 Νοέμβριος 2006
 ΚΕΤ 5623 ΚΕΠ 1162/06
 ISBN 978-960-16-2304-7



ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 14, 106 80 ΑΘΗΝΑ. ΤΗΛ.: 210.36.50.000 - FAX.: 210.36.50.089
 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΗΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ. ΤΗΛ.: 210.38.31.078
 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Ν. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ 122, 563 34. ΤΗΛ.: 2310.70.63.54-5
 Web site://www.patakis.gr • e-mail:info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΠΡΟΛΟΓΟΣ του Βαγγέλη Χατζηδασυλείου	... 9
Schlaf Sick, ΛΟΥΙΖΑ ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ	... 23
Μά-σι-γγα ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΣΤΕΡΙΟΥ	... 51
Όλα τα λάφια ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΒΑΝΟΖΗΣ	... 89
Ήθελε κορίτσι ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΛΛΙΑΚΟΥ	... 119
Μαύρες τρύπες ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ	... 153
Η άσθηστη Σβέτα ΜΑΙΡΗ ΝΤΑΗ	... 193
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ	... 221

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΣΤΕΡΙΟΥ

ΜΑ-ΣΙ-ΓΓΑ

ή

Το πραγματικό ταξίδι



Halb zog sie ihn, halb sank er hin.
Johann Wolfgang Goethe

ΜΑΣΙΓΓΑ, ΦΩΣ της ζωής μου, φλόγα των λαγόνων μου, φωτιά των σωθικών μου. Αμαρτία μου κρυφή, ψυχή μου. Μά-σι-γγα: το σμίξιμο των χειλιών στον πρώτο δισταγμό, καμιά απόλυτη άρνηση, ουδείς εκ των προτέρων αποκλεισμός (ας μην παρασυρθεί κανείς εδώ), μόνο η υποψία ενός στιγμιαίου επαμφοτερισμού, ένα απλό, απλούστατο «μα», μια ελαφρά αντίδραση επιδέξια μοιρασμένη ανάμεσα στο «ναι» και στο «όχι», εν τούτοις φορτισμένη αρκετά και επ' ουδενί ουδέτερη, ύστερα ο συριγμός της κομπής ευρωπαϊκής κατάφασης και εν κατακλείδι το «γγα», η ακατάληπτη λήγουσα κάποιας

παιδικής διαλέκτου που κάθε φορά μ' αφήνει ενεό στο άκουσμά της, λαρυγγισμός πρωτόγονα παιγνιώδης, στριφνή συλλαβή κορακίστικου αλφαβήτου. Προσγειώνομαι απότομα μεσουσης της εκφοράς του λατρευτού ονόματος από τον ξεκάθαρο ιταλικό θρίαμβο του «σι» στην άγρια απροσδιοριστία του ανοιχτού τέλους, ικέτης και ταπεινός, ασκαρδαμυκτί υποβιβαζόμενος από εραστή σε μαθητευόμενο μάντη των άξανα αγνώστων σου προθέσεων, άθυρμα των χειλιών σου, των ματιών σου, των εξαίσιων αστραγάλων σου. Τι βάσανο αυτή η κλιμάκωση του ονόματος, αμφιταλάντευση, κατάφαση, πλήρης απροσδιοριστία. Τι βάσανο να σε προφέρω, να σ' αγκαλιάζω, να σε στερούμαι...

Βγήκες ξανά στο κατάστρωμα ανερχόμενη με χάρη τις βαθμίδες της στριφτής σιδερένιας σκάλας. Το μέταλλο έτριζε κάτω από τα μοντέρνα σου παπούτσια, οι διακεκομμένες γραμμές των σκαλοπατιών λύγιζαν και σ' εξετινάζαν ολόενα και ψηλότερα. Αναδύθηκες σταδιακά (πρώτα οι φύτρες των μαλλιών, το πλατύ σου κοῦτελο, τα δασύτριχά σου φρύδια) κι έσυρες τα βήματά σου προς την κουπαστή. Πίσω απ' το καινούργιο σου πρόσωπο σε διέκρινα με ρίγος. Δεν με εμπόδισαν μήτε τα άλλα σου μαλλιά μήτε τα διαφορετικά σου ρούχα, ούτε το περπάτημα, η μύτη, τα αστραφτερά κατάλευκα δόντια. Μέσα σ' αυτό το καινούργιο, μα ακόμα

ασχημάτιστο γυναικείο σώμα σε αναγνώρισα πάλι, μικρή μου, γλυκιά μου Μάσιγγα!

Κυρίες και κύριοι ένορκοι, αγαπητοί αναγνώστες: αισθάνομαι υποχρεωμένος καθώς το βάπτιμά μας ανοίγεται ξανά στα νερά του Πειραιώς και κατευθύνεται γοργά τω ρυθμώ (με την γκριζόμαυρη κορδέλα του καπνού να κυματίζει στο κοντάρι των δυσθεόρατων φουγάρων) προς την βραχονησίδα «Φλέβες» να ομολογήσω εξ αρχής —και παρά την πάροδο εκατονταετίας και πλέον— την πλαστικότητα της ιστορίας που είχα πριν τόσο καιρό συγγράψει, δίνοντάς της, δείγμα ατολμίας και με συνειδητή πρόθεση να σας παραπλανήσω, τον τίτλο «Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως», έχοντας φροντίσει να εξατμίσω τεχνηέντως την ένταση του πόθου για την αγλαόμορφη κορασίδα πρωταγωνίστρια με ουδέτερες, σχετικά, περιγραφές και αφηγηματικές τεχνικές αντιπερισπασμού ώστε μην σας αφήσω την παραμικρή υπόνοια για τις μύχιες σκέψεις μου και τα όσα ανίερα ακολούθησαν της θαλασσίας εκείνης διαδρομής, η οποία, παρεμπιπτόντως (και θα αναφερθώ αναλυτικότερα επ' αυτού στη συνέχεια), δεν τερματίστηκε μηδέ σε ιταλικό ή γαλλικό λιμάνι, αλλά εις το κέντρο των Παρισίων, στο βόρειο, ούτως ειπείν, τμήμα της ευρωπαϊκής ηπείρου. Ζητώ εκ των προτέρων ταπεινά συγγνώμη, αν και γνωρίζε-

τε, βεβαίως, πως η λογοτεχνία ουδόλως οφείλει να απεικονίζει την πραγματικότητα και να μεταφέρει τα πραγματικά συμβάντα εν είδει δημοσιογραφικού ή άλλου τινός κειμένου, ντοκουμέντου ή μαρτυρίας. Η μεγάλη χρονική απόστασις, όμως, που μας χωρίζει από την συγγραφή και την δημοσίευση του εν λόγω διηγήματος καθώς και το εκπληκτικό γεγονός ότι ταξιδεύω εκ νέου από το ίδιο λιμάνι παρουσία ενός θεσπεσίου και λίαν προκλητικού νυμφιδίου, το οποίο με παρέπεμψε στο μακρινό και μαγικό εκείνο ταξίδι με την ακριβή μου Μάσιγγα, μου δίνει την ευκαιρία, αν δεν με υποχρεώνει κιόλας, να σταθώ ενώπιόν σας με την γραφίδα μου και να σας εξιστορήσω τα πραγματικά γεγονότα. Είμαι πεπεισμένος ότι η νέα αυτή ματιά στην ομολογουμένως καλογραμμένη ιστορία μου θα ενδιαφέρει τόσο τους απανταχού φιλόλογους, οι οποίοι, όπως προς μεγάλη μου έκπληξη διαπίστωσα σε πρόσφατη περιήγησή μου στα κολοσσιαία αθηναϊκά βιβλιοπωλεία, έχουν ασχοληθεί διεξοδικά με το συγγραφικό μου έργο, όσο και τους πιστούς αναγνώστας, οι οποίοι ενδεχομένως να θέλουν να πληροφορηθούν από πρώτο χέρι τι στ' αλήθεια έλαβε χώρα κατά την διάρκεια του πλου αλλά και μετά το πέρας αυτού.

Όπως ήδη διαπιστώνετε διαβάζοντας τις λιγότες ετούτες γραμμές, καταβάλλω μεγάλη

προσπάθεια όπως εκμοντερνίσω το πεπαλαιωμένο μου ύφος και όπως το προσαρμόσω στις αλλαγές που επέβαλαν οι καιροί στην ομιλούμενη και γραφομένη ελληνική γλώσσα, αλλά και όπως προλάβω τυχόν προσπάθειες μεταφράσεως του ανά χείρας κειμένου στα νέα ελληνικά. Όπως με πληροφόρησε καλά ενημερωμένος βιβλιοπώλης της πόλεως των Αθηνών, αδυνατώντας φυσικά να αναγνωρίσει την ταυτότητά μου, επίκειται λίαν συντόμως και άνευ προτέρας αδείας μου δημοσίευση των ισχνών απάντων μου εις την μοντέρναν ελληνικήν. Αγνοώντας τους βαθυτέρους σκοπούς μιας τέτοιας ενεργείας, αποφάσισα να προχωρήσω κατά την συγγραφή αυτής της εξομολογήσεως σε γλωσσικούς συμβιβασμούς απαρνούμενος το ύφος της ακραιφνούς καθαρεύουσας όπως προλάβω τον διασμό μιας αμφίβολης ενδογλωσσικής αποδόσεως και την πιθανή κακοποίηση προσφιλών μου λέξεων και εκφράσεων όπως: «ποσάκις» και «απειράκις», «βραχείς ελικοειδείς βόστρυχοι», «αργυρόηχος γέλως», «ολιγοδρανής», «περιχαρής, ασπαίρουσα και ερασμία», αλλά και πλείστων άλλων ελληνικότητων και εξόχως κατανοητών κυρίων ονομάτων, επιθέτων, επιρρημάτων ή αντωνυμιών.

Οι έχοντες γνώση των αθηναϊκών ηθών της εποχής, εν τη δίνη της οποίας και συνέγραψα το διήγημά μου, θα δικαιολογήσουν, ελπίζω, την

από μέρους μου συνειδητή παραχάραξη των διαμειφθέντων πάνω στο στενόμακρο πλοίο «Rio Grande» και την απόκρυψη όσων ακολούθησαν επί γαλλικού εδάφους. Όμως η παθιασμένη περιπέτεια που έζησα με το αφελές νυμφίδιον δεν έπρεπε για κανένα λόγο να μετουσιωθεί σε λογοτεχνία τόσο γιατί η αποκάλυψη ενός τέτοιου σκανδάλου από τον ίδιο, μάλιστα, τον θύτη θα ήταν εγκληματική και θα μου εξασφάλιζε μαζί με την περίοπτον θέσιν στην μακρά παράδοση της ευρωπαϊκής ερωτικής λογοτεχνίας κι ένα κατασκότεινο κελί εις τας φριχτάς φυλακάς της πρωτευούσης, όσο και γιατί θα συντελούσε δίχως καμιάν αμφιβολία στην διάπομπευση της ιδίας της Μάσιγγας, αφού, ακόμα και αν φρόντιζα να αλλάξω το όνομα της ηδυτάτης, νεαράς πρωθιέρειας του κάλλους, ήμουν σίγουρος ότι διάφοροι καλοθελητές θα φρόντιζαν να ερευνήσουν το θέμα και να ανακαλύψουν την πραγματική ταυτότητα της μικράς, ποδοπατώντας την τιμή και την υπόληψή της περισσότερο απ' ό,τι το έκανα εγώ εκείνες τις εβδομάδες της περιπλάνησης. Ωστόσο, ο παρατηρητικός αναγνώστης θα είχε καταφέρει ακόμα και σ' αυτό το γνωστό δημοσίευθέν διήγημα να ανιχνεύσει την κλιμακούμενη πυράκτωση του πόθου μου για εκείνη. Αυτή, που στις πρώτες γραμμές του κειμένου δεν είναι παρά ένα «χαρωπό θυγάτριο», ένα «ζωηρό

κορίτσι» του παρελθόντος ή απλώς η «μικρά μου φίλη», η οποία είχε μεταμορφωθεί μάλιστα «εις χονδροκοπημένον αγοροειδές κοράσιον», όπως αναφέρω, γίνεται, προιούσης της ιστορίας και σε διάστημα ολίγων ημερών (πόσο γρήγορη μπορεί να είναι, άραγε, μια προς το καλύτερο αλλαγή;) θελκτική σειρήνα ικανή να αποπλανήσει κάθε ανυποψίαστο Οδυσσέα, όπως και «τελειότερον ποίημα του κόσμου», ενώ της προσδίδονται ακόμα και ουράνια χαρακτηριστικά καθώς προς το τέλος, παρασυρμένος όντας, κάνω λόγο για παραδείσιο άγγελο. Βλέπετε, αγαπητοί μου, πως παρά τις προσπάθειές μου να παραλλάξω την ουσία και την εξέλιξη της ιστορίας μου, αυτό δεν κατέστη απολύτως δυνατόν. Η σπίθα της λαγνείας φούντωνε ολοένα οδηγώντας με σε άλλες ατραπούς. Ευτυχώς, κατάφερα εν τέλει να χαλιναγωγήσω τον ερωτευμένο εαυτό μου και φρονώ πως τον υπέταξα ως ένα, αρκούντως ικανοποιητικό, βαθμό. Καιρός, όμως, είναι να αποκαταστήσω διά παντός την αλήθεια, παίρνοντας θάρρος από την τεραστία χρονική απόσταση, η οποία μας χωρίζει από τα γεγονότα, και τα ελευθεριάζοντα ήθη του 21ου αιώνας, γνωρίζοντας πως δεν θα παρεξηγηθώ ούτε και θα στιγματιστώ από τους επιγόνους, τους βιογράφους και τους μελετητές, τους παροντικούς, αλλά κι από αυτούς του μέλλοντος.

Σαλπάραμε, τω όντι, με αρκετή καθυστέρηση εκείνο το ηλιόλουστο πρωινό από το λιμάνι του Πειραιώς κι ενώ το ύψος των κυμάτων σε καμία περίπτωση δεν πρόδιδε τι επρόκειτο να επακολουθήσει εν ανοιχτώ πελάγει, όταν η οργή του Λεβιάθαν θα δοκίμαζε τις αντοχές του πεπτικού συστήματος μεγάλου μέρους των επιβατών και ιδιαιτέρως όσων τα εντόσθια ήτο ευπαθή και ευαίσθητα. Είχα απόλυτο δίκιο: «Ταξίδιον υπό τοιαύτας περιστάσεις, δεν εύχομαι εις τους ευαίσθητους και ράδιον συγκινουμένους. Απ' εναντίας το συνιστώ εις τους εμπαθείς σατυρικούς και τους είρωνας, δίοτι ουδαμού αλλού δύνανται να ικανοποιήσωσι την επιχαιρέκακον αυτών φύσιν αριστοτελικώτερον, παρά εν τω μέσω ακινδύνου μεν, τραγικού όμως θεάματος ναυτιωσών και ναυτιώντων». Ο αρειμάνιος στρατηγός, ο ρωμαλέος και αθλητικός αυτός ανήρ, η φιλάρεσκος ταξιδεύτρια ή ο αγέρωχος, φλύαρος θαλασσοπόρος είναι τύποι, οίτινες κατά παράξενο τρόπο απαντώνται επί των πλοίων σε κάθε, σχεδόν, πολυήμερον ή πολύμηνον πλου (όσοι ταξιδεύουσι διά της θαλασσίας οδού μπορούν να επικυρώσουν τους ισχυρισμούς μου) και οι οποίοι, προς τέρψιν των προσαναφερθέντων ειρώνων και σατυρικών, καταποντίζονται στα βάραιθρα των ανήλιαγων καβινών τους, συνήθως προφασιζόμενοι την ανάγκη άμεσης και επιτακτικής μελέτης σοβαρών

δοκουμένωνν αφορώντα τις εμπορικές τους συναλλαγές εν τη αλλοδαπή ή αυτή της ολοκληρωτικής παραδόσεώς τους στα τρεμάμενα και διόλου στιβαρά χέρια του Μορφέως μόλις η μέχρι πρότινος λαμπυρίζουσα, γλυκεία και μειδιώσα θάλασσα αρχίζει να αναδεύεται κυματοειδώς (ομοίως όπως αι κοιλιακαί χώραι των εν λόγω θαρραλέων και ατρομήτων ενώπιον των αποδευτηρίων) και να ξεσπά αφρίζουσα και μανιασμένη στα πλευρικά μέρη του σιδερένιου κήτους μας, παρ' ότι στην απάνεμη αγκαλιά του λιμανιού διατυμπάνιζαν —στερούμενοι του παραμικρότερου ψήγματος μετριοφροσύνης— την απόλυτον εξοικείωσίν τους με το υγρό στοιχείο και την απaráμιλλη αντοχή τους ακόμα και στις πλέον δυσμενέστερες των συνθηκών διανθίζοντας μάλιστα τα λεγόμενά τους με λίαν εντυπωσιακές περιγραφές από προηγούμενα υπερπόντια ή άλλα μακρινά ταξίδια τους, κατά την εξέλιξη των οποίων είχαν κληθεί να αντιμετωπίσουν κακουχίες, ανυπέρβλητες για τους κοινούς, στεριανούς θνητούς και για τους αγνοώντας την πικρήν αλήθειαν συνακουστές των παντελώς αναληθών ισχυρισμών τους.

Επιβιάστηκα από τους πρώτους στο «Rio Grande» και παρακολουθούσα την διαδικασία φόρτωσης με ενδιαφέρον από το κατάστρωμα παρά τον εκνευρισμό μου για την αργοπορημένη έλευσή του στον Πειραιά, η οποία θα είχε

ως αποτέλεσμα και την καθυστερημένη αναχώρησή του, ανατρέποντας κάθε πλάνο των ωρών πλεύσεως όπως και την προκαθορισμένη ώρα προσεγγίσεως του πρώτου λιμένος, αυτού της όμορφης Νεαπόλεως. Βημάτιζα κατά μήκος του καταστρώματος παρατηρώντας επί μακρόν τον αναβίβασμό πλήθους πανομοιότυπων κιβωτίων υπό μελανού μάντος αναρωτώμενος για το ποιόν των ιδιοκτητών αυτών και καταλήγοντας στο συμπέρασμα πως δίχως αμφιβολία θα επρόκειτο για επιφανή μέλη της αθηναϊκής κοινωνίας ταξιδεύοντα προς τας Ευρώπας ίνα ολοκληρώσουνι μεγαλεπήβολα επαγγελματικά σχέδια ή απλώς και μόνον για αναψυχή και αναβάπτισμά τους στον παγερό, μα εξόχως κοσμοπολίτικο αέρα της γηραιάς ηπείρου, στην Πιάτσα ντε Σπάνια επί παραδείγματι, στην Αψίδα του Θριάμβου ή παρά των όχθων του Ταμέσεως. Ήταν η στιγμή, κατά την οποία το βλέμμα μου διεσταυρώθη μ' εκείνο του βραχύσωμου, αρειμανίως καπνίζοντος κυρίου που δεν ήταν άλλος από τον πατέρα της ποθητής Μάσιγγας.

(Ανοίγοντας μικρή παρένθεση εδώ, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι δεν θεωρώ φρόνιμο να υπεισέλθω εκ νέου σε όλες τις λεπτομέρειες της συναντήσεώς μου με τα λιγοστά πρόσωπα του ταξιδιού. Ως εκ τούτου θα παρακαλούσα όλους εκείνους που αγνοούν το συγκεκριμένο διήγη-

μα να ανατρέξουν πρώτα στις γραμμές του όπως αντλήσουν όλες τις πληροφορίες που παρατίθενται εκεί, ώστε να μου επιτρέψουν να επικεντρωθώ μόνο στα γεγονότα εκείνα, τα οποία απεκρύβησαν ή παραλλάχτηκαν και απέχουν παρασάγγας από την πραγματικότητα. Κατ' αυτόν τον τρόπο δεν θα χρονοτριβήσω επαναλαμβανόμενος.)

Η Μάσιγγα ήταν μεικτής καταγωγής: μισή Ελληνίς, μισή Αγγλίδα, εν προκειμένω. Ενθυμούμαι ακόμα και σήμερα τα χαρακτηριστικά της με αρκετή σαφήνεια, παρά το γεγονός ότι η ξαφνική ανάδυση του νέου νυμφιδίου από το δεύτερο επίπεδο του πλοίου τα ξεθώριασαν μονομιάς στο μυαλό μου, λες και η φρέσκια, παλλόμενη σάρκα της υπέροχης νεανίδος να απαίτησε όχι μόνο το μονοπώλιο του οπτικού μου πεδίου στον παρόντα χρόνο, αλλά και την επικράτησή του επί όλων των αναμνήσεων, ενθυμήσεων και αναθυμήσεων παρελθόντων ερώτων και γυναικών. Εν πάση περιπτώσει, η Μάσιγγα, αγαπητοί αναγνώστες, υπήρξε έφηβη ονειρώδης, θαυμασία, ευειδεστάτη, απαστράπτουσα κατά τρόπον που μόνο τα νυμφίδια (όρος δυσερμήνευτος και πολυεπίπεδος' επ' αυτού παρακάτω) δύνανται να είναι. Όχι μόνο δεν υπήρξε αρρενωπή και αγοροειδής, όχι μόνο δεν ήτο από ερωτικής απόψεως αδιάφορη, αλλά προκάλεσε την άμεσο αναστάτωσή μου, τον ξαφνικό

κοχλασμό του απροετοίμαστου κορμιού μου καθώς τα πορσελάνινα χέρια της τυλίχτηκαν γύρω απ' το λαιμό μου ομού με την δροσερή αύρα των δεκατεσσάρων Μαΐων της, την στιγμή, δηλαδή, που εκείνη, χωρίς συναίσθηση χώρου και καταστάσεως, αναφωνούσε: «Γλυκέ μου Κανάτα, τι ευτυχία που θα συνταξιδέψουμε, αχ, αχ, τι ευτυχία πραγματική!»

Πού βρήκε η Μάσιγγα το θάρρος να με πλησιάσει με τόση θερμότητα και να αναφωνήσει ενώπιον των λιγοστών συνταξιδιωτών και αυτοπτών μαρτύρων του εναγκαλισμού μας, που είχαν στο μεταξύ επιβιβαστεί και ρέμβαζαν, τα ως άνω λόγια, δεν μπόρεσα αρχικώς να εννοήσω. Είχαν μεσολαβήσει, βλέπετε, κάμποσα έτη από την τελευταία μας συνάντηση εις την Πόλιν, όταν ακόμα ήτο μικρή παιδούλα, κάθε άλλο παρά τολμηρή και εξωστρεφής, παρά μάλλον αλαφροϊσκιωτη και ελαφρώς ονειροπαρμένη, αρεσκόμενη στο άκουσμα των προχείρων στιχοπλοκιών μου κατά την διάρκεια των λιγοστών συντόμων περιπάτων μας συνοδείας της εξαδέλφης της εις την άκραν του Βοσπόρου. Μόνον όταν κατάφερα να ξεπεράσω την αρχική έκπληξη, μόνον όταν οι διογκωμένες μύχιες ρίζες μου επανέκτησαν το φυσιολογικό τους μέγεθος και η φλεγόμενη έξαψη καταλάγιασε, έστω και προσωρινώς, μπόρεσα να αντιληφθώ ότι είχα μπροστά μου ένα πρότυπο νυμφιδίου,

μια εν αναμονή γυναίκα στο μεταίχμιο της ενηλικίωσης και να συνδέσω τις πράξεις της και την εν γένει συμπεριφορά της με το γεγονός αυτό. Το βιολογικό φαινόμενο του νυμφιδίου δεν γίνεται κατανοητό από κάποιον φυσιολογικό άνδρα, ο οποίος έλκεται απλώς και μόνο από το αντίθετο φύλο, αφού δεν έχει να κάνει αποκλειστικά με το κάλλος, την ηδύτητα ή την χάριν της όποιας κορασίδος. Κυρίως και πριν απ' όλα προϋποτίθεται και απαιτείται η καλλιτεχνική φλέβα του παρατηρητή, μια κάποια, ελαφρά έστω, παραφροσύνη και γερές δόσεις μελαγχολίας για να διακρίνει τον ύπουλο δαίμονα πίσω απ' το αφελές περιτύλιγμα, το επικίνδυνο στοιχείο της νύχτας, την πανούργα Διλήθ πίσω απ' το χαμόγελο της προσηνούς Εύας. Γιατί ο περί ου ο λόγος δαίμονας γνωρίζει να επιλωρεί με περισσή δεξιοσύνη στα κύτταρα των κοριτσιών εκείνων και να φανερώνεται μοναχά στους μελαγχολικούς παράφρονες πίσω από μίαν ανεπαίσθητη μόνο κίνηση των φρυγών, ένα ξαφνικό πετάρισμα των ματιών, πίσω από ένα σήκωμα των στυλπνών ώμων. Είναι αναγκαίος ένας διαφορετικός εσωτερικός οφθαλμός, μια άλλη θέαση των πραγμάτων και, δεν υπάρχει λόγος να το αποκρύψω πλέον, ένας απέραντος φιληδονισμός, ο οποίος —και εδώ είναι το παράδοξο— εκπηγάει από μια άκρα τρυφερότητα, έναν ατέλειωτο ρομαντισμό. Τίποτα,

βεβαίως, δεν δικαιολογεί τις πράξεις εκμαυλισμού, τις πράξεις της αισχύνης, αν και εφόσον οι συγκεκριμένοι άρρενες προχωρήσουν σε αυτές και δεν μείνουν απλοί παρατηρητές, άσφαιροι σκοπευτές, νομοταγείς δειλοί που δεν καταφέρνουν ποτέ να εκδηλώσουν το πάθος τους και την κρυφή τους αυτή αναπηρία, για την οποία ευθύνεται, συνήθως, ένα γεγονός του απώτατου παρελθόντος, μια ματαίωση, ένας ανεκπλήρωτος έρωτας. Στην δική μου περίπτωση, για παράδειγμα, μια μακρινή, αλλά διόλου ξεχασμένη Ελένη, κάπου σ' ένα ανοιχτό παράθυρο, κάποτε σ' ένα περβάζι.

Για να μην μακρηγορώ: η μεταμορφωθείσα Μάσιγγα, ούσα πλέον μια κανονικότατη νεαρά νύμφη, αντιδρούσε, όπως ήταν απολύτως φυσικό, με τους τρόπους μιας τέτοιας, επεδείκνυε αυτή την αλλοπρόσαλλη συμπεριφορά, ένα μείγμα απύθμενης αφέλειας και παιδιάστικης αναισθησίας, ανεξήγητης λαγνείας και καπατσοσύνης, υπήρξε παιχνιδιάρα, φαντασιόπληκτη, είρων, τρελλούτσικη και επαίσχυντα προκλητική. Το τραγικό ήταν πως δεν γνώριζε την πελώρια δύναμή της, ή, έχοντας πια την ωριμότητα να κρίνω ορθότερα, καμωνόταν πως δεν την γνώριζε, όταν κοιτούσε με αθώο βλέμμα ύστερα από την πλέον τετριμμένη, ανούσια κίνηση, χειρονομία ή πράξη, η οποία, ωστόσο, ήταν ικανή να με εκτινάξει αλαλάζοντα στον

παράδεισο, περνώντας με πρώτα ολοφυρόμενο από τις πύλες μιας αβάσταχτης, φριχτής κολάσεως. Θεωρώ ότι με την γνώση των παραπάνω δύναται κανείς να κατανοήσει την κίνησή της να με αγκαλιάσει στο κατάντρομα του πλοίου, αλλά και να δώσει μιαν κάποια λογική εξήγηση στην επακόλουθη συμπεριφορά της.

Ο πατέρας της Μάσιγγας καταγόταν κατά θήλειαν γραμμήν εξ ενός εκ των παλαιότερων και πλουσιότερων οικογενειών της Κωνσταντινουπόλεως. Ο δε γάμος του με Αγγλίδα δέσποινα αναλόγου αν μη μεγαλύτερας ακόμη οικονομικής επιφανείας τον κατέστησε κορυφαίο παράγοντα της κοινωνικής ζωής εν Πόλει, η οποία σύντομα απεδείχθη μικρή για να χωρέσει τις δραστηριότητες και τις επιχειρηματικές του δράσεις. Σε ανύποπτο χρόνο, ο Μικρασιανός αυτός Έλλην ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα της αγγλικής κυβερνήσεως και ανέλαβε ύπατο αξίωμα εν Καλκούττη μεταφέροντας την έδρα της οικογενείας του στην εξωτική πόλη των Ινδιών, οικοδομώντας πολυτελέστατο μέγαρον επί της αριστεράς όχθης του πλωτού ποταμού Χούγλι, όπως μου εξήγησε σε μια από τις συζητήσεις μας, του δυτικωτάτου αυτού βραχίονος του δέλτα του Γάγγου. Προστατευμένο από συστάδες φοινικόδεντρων, αλλά και άλλων τροπικών δέντρων, φρουρούμενο δε επί εικοσιτε-

τραώρου δάσεως από μισθοφόρους Μογγόλους, το μεγαλοπρεπές μέγαρο στέγαζε, απ' ό,τι εκ των υστέρων κατάλαβα, την οικογένεια και όλες τις φιλοδοξίες του ανδρός, πλην μιας, αλλά εξαιρετικά σημαντικής για τον ίδιο: της καθιέρωσής του ως ποιητού στο καλλιτεχνικό στερέωμα. Γιατί παρά την αναμφίβολη παραγωγικότητα και εμμονή του στην συγγραφή στίχων, παρά τον όγκο του πολυσχιδούς του έργου, το οποίο είχε ξεπεράσει προ πολλού τα έπη της *Μαχαβαράτας* και της *Ραμαγιάνας* και εκτεινόταν σε εκατοντάδες χιλιάδες σελίδων, δεν είχε βρει στα πρόσωπα των ομοτέχνων την αναγνώριση που ανέμενε. Ήταν δε τέτοια η αποστροφή των τελευταίων για τους στίχους του, που δεν ανέχονταν ούτε να τους αναγνώσουν, αλλά ούτε και να τους ακροαστούν από του στόματος του ποιητού, όστις έψαχνε απεγνωσμένος για έναν, τουλάχιστον, πρόθυμον ωτακουστή των λυρικών πονημάτων του. Αν μάλιστα ο σπάνιος αυτός άνθρωπος απεδεικνύετο πρόθυμος να αποκαταστήσει με πλήθος εκφράσεων απέραντου θαυμασμού και κομπλιμέντων τον βληθέντα και τρωθέντα εγωισμό του, τόσο το καλύτερο. Και τότε, εντελώς αναπάντεχα, τόσο για εκείνον όσο και για εμένα τον ίδιο, ξεπερνώντας τις όποιες αναστολές μου, καταπνίγοντας διαίως τον συντηρητικό εαυτό μου που ούρλιαζε μέσα μου, ενέδωσα στον πει-

ρασμό. Ήταν τέτοιος ο πόθος μου για την Μάσιγγα, που δέχτηκα να πάω αυτοπροσώπως στην Καλκούττα έχοντας αποδεχτεί, ουσιαστικά, τον διττό ρόλο του ακροατή και του αυλοκόλακα. Δεν εγνώριζα, βεβαίως, όταν αντάλλαζα ακόμα θερμούς ασπασμούς με τον πολυγραφότατο κύριο Π. και δίνοντας τον λόγον της ανδρικής μου τιμής για την άμεση πραγματοποίηση του ταξιδιού, πως δεν έμελλε να μεταβώ, εν τέλει, ουδέποτε εις Καλκούτταν αλλά να συνοδέψω την ουράνια θυγατέρα ως τους Παρισίους με την άδεια μάλιστα και ύστερα από παράκληση του πατρός της. Και τα πράγματα εξελίχθησαν ως ακολούθως.

Λίγες ώρες πριν η άγκυρα του «Rio Grande» βροντήσει επί των υπνηλών του λιμένος της Νεαπόλεως υδάτων, η υγεία της ήδη ασθενούς μητέρας της Μάσιγγας επιδεινώθη αιφνιδίως και δραματικώς. Ύστερα από ενδελεχή εξέταση του γιατρού εκρίθη απολύτως απαραίτητο να διακομιστεί, άμα τη αφίξει στην πολύφερνο κόρη της Μεσογείου, στο κοντινότερο νοσοκομείο, όπου θα διέμενε σίγουρα αρκετές ημέρες μιας και —όπως υποστήριξε ο ευγενής επιστήμων— η πάσχουσα έχρηζε εντατικής φροντίδας και παρακολούθησης για να διαφύγει τον όποιο κίνδυνο (για λόγους διακριτικότητας δεν ανεικοινώθη τίποτα περισσότερο) και να αναρρώσει το συντομότερο δυνατό. Θορυβημένος ο σύ-

ζυγός της δεν δίστασε να διακόψει το ταξίδι τους και να της συμπαρασταθεί με κάθε τρόπο.

Πρόβλημα με τα πολυάριθμα κιβώτια και την εκφόρτωσή τους δεν υπήρχε ιδιαίτερο, παρά την υψίστη σημασία του περιεχομένου τους. Ο κύριος Π. θα ειδοποιούσε όπως παραληφθούν στο λιμάνι της Μασσαλίας από ανθρώπους της απολύτου εμπιστοσύνης του και αποθηκευθούν σε ξηρό και σκοτεινό μέρος μέχρι νεωτέρας. Αυτό που δεν σήκωνε επ' ουδενί τρόπω αναβολή και συνιστούσε ύστερα από τις τελευταίες εκείνες εξελίξεις μείζον θέμα ήταν η μετάβαση της Μάσιγγας εις την γαλλικήν πρωτεύουσαν, αφού η μέλλουσα αυτή κυρία της υψηλής κοινωνίας έπρεπε πάση θυσία να παρουσιαστεί εντός της δοθείσης προθεσμίας για να εγγραφεί στο καθολικό οικοτροφείο Saint Joseph, περί του οποίου η ίδια δεν είχε, όπως ενθυμήσθε, την παραμικρήν ιδέαν. Το περιώνυμο για την αυστηρότητα και συντηρητικότητά του σχολείο, περιζήτητο στους κύκλους των ευπόρων αστών ανά την Ευρώπη, δεν θα έδινε την παραμικρή παράταση στην περίοδο των εγγραφών. Η διευθύντρια του σχολείου, στις επιστολές της προς τους γονείς, είχε επιστήσει με το γνωστό φλεγματικό ύφος την προσοχή στην καταληκτική ημερομηνία προειδοποιώντας με θαυμαστή κομψότητα ότι καμία μαθήτρια δεν θα γινόταν δεκτή μετά την πάροδο της 12ης μεσημβρινής

της 24ης Σεπτεμβρίου. Όταν το ζήτημα ετέθη επί τάπητος λίαν πιεστικό (οι φανοί της Νεαπόλεως άρχιζαν σιγά σιγά να διακρίνονται στο βάθος), ο κύριος Π., εκτιμώντας πλέον απερίοριστα το ενδιαφέρον που είχα εκφράσει—μετά μεγάλου βασάνου, είναι η αλήθεια—για την ποιήσή του, πήρε την απρόσμενη απόφαση να μου εμπιστευτεί την νεαρά του κόρη και, εξηγώντας μου την δυσκολία της διαμορφωθείσας καταστάσεως, να με παρακαλέσει από βάθους καρδιάς όπως την συνοδεύσω ως τους Παρίσιους αλλά και όπως επιμεληθώ της ομαλής εγκαταστάσεώς της εις το νέον της σχολείον. «Είστε ο μόνος κατάλληλος να επωμισθείτε μια τόσο λεπτήν αποστολή», μου είπε έχοντας συγκινηθεί τα μάλα. «Τούτη την ώρα και υπό τας παρούσας συνθήκας μόνο σ' έναν ευαίσθητον ποιητήν με το δικό σας τάλαντον θα μπορούσα να αναθέσω αυτό το δύσκολο έργο. Αν δεχτείτε να με βγάλετε από την δυσχερεστάτη θέση στην οποία έχω περιέλθει, θα σας είμαι αιωνίως ευγνώμων. Θα χρειαστούν ποταμοί στίχων αφιερωμένων στο πρόσωπόν σας για να ανταποδώσω», κατέληξε μετριάζοντας απότομα τον υπέρμετρο ενθουσιασμό μου.

Αγαπητοί αναγνώστες, θέλω να είμαι απολύτως ειλικρινής μαζί σας. Δεν τόλμησα να αγκαλιάσω την Μάσιγγα παρά μόνο όταν είχαμε πια

απομακρυνθεί για τα καλά από το λιμάνι. Τα χέρια μου τυλίχτηκαν επάνω της με πατρική στοργή θέλοντας να μεταδώσουν έστω και μια μικρή, ελάχιστη θαλπωρή στο συνεφιασμένο της πρόσωπο. Συμμεριζόμουν την αγωνία της, την στεναχώρια και την απογοήτευσή της και θέλησα να σταθώ δίπλα της από την πρώτη στιγμή για να την βοηθήσω να ξεπεράσει όσο το δυνατόν γρηγορότερα το τράνταγμα της ξαφνικής απώλειας των γονιών της. Δεν ήταν δα και λίγο πράγμα να αποχαιρετά την άρρωστη μητέρα της, να κατευοδώνει στα γρήγορα τον αλαφιασμένο πατέρα της εν τω μέσω του δύσσομου και πολύβοου λιμανιού. Την στήριζα, την συμπονούσα και ήθελα από την πρώτη στιγμή να της παρασταθώ όσο μπορούσα περισσότερο με πράξεις και με λόγια, δείγμα ότι δεν την είχα ψυχολογήσει σωστά και δεν την είχα καταλάβει στο ελάχιστο.

«Ακούς εκεί, οικόσιτος σε παρθεναγωγείο! Φρίκη, καλέ μου Κανάτα, σκέτη φρίκη!» αναφώνησε συνοφρυωμένη παίρνοντας μια απ' τις χαρακτηριστικές της πόζες και χτυπώντας το πόδι πεισματικά στο σιδερένιο δάπεδο. «Με σφίγγει η θηλιά στο λαιμό, δεν με βλέπετε που δεν μπορώ να εισπνεύσω από την αγανάκτηση;»

Την έβλεπα. Αλλά ήμουν απολύτως σίγουρος ότι το ερυθρωπό χρώμα του προσώπου της

είχε να κάνει με την ανησυχία της για την εξέλιξη της υγείας της μητρός της.

«Μπαχ!» ξεφύσηξε. «Είναι γνωστό τοις πάσι πως η αξιότιμος μητέρα μου είναι μια κατά φαντασίαν ασθενής, η οποία τίποτα περισσότερο δεν κάνει παρά να εκμεταλλεύεται την αδυναμία του πατρός μου για να επιβάλλει τις επιθυμίες της. Μην χολοσκάτε! Εντός της επομένης ημέρας θα νιώσει πολύ καλύτερα και θα απαιτήσει να περιηγηθεί στην αγορά της πόλεως για να πάρει μια πρώτη γεύση από ιταλικές βιτρίνες... Τι πιστεύετε, πως τούτο συμβαίνει διά πρώτην φοράν; Απατάσθε οικτρώς. Σας πληροφορώ, λοιπόν, ότι συμβαίνει συνεχώς και αδιαλείπτως. Εγώ την θαυμάζω, αληθινώς σας το λέω. Όσο ποιητικόν τάλαντο λείπει από τον πατέρα μου τόσο πλεονάζει το θεατρικόν σ' εκείνη... Το ζήτημα είναι τι θα γίνει με το άτομο το δικό μου, πώς θα καταφέρω να διαφύγω της φυλακίσεως... Τουλάχιστον έχω εσάς», είπε ναζιάρικά και τυλίχτηκε επάνω μου προκαλώντας μου εν ριπή οφθαλμού ρίγη ερωτισμού και ηδονής.

• Μου είναι δύσκολο να εκφράσω με την δέουσα δύναμη, με προσήκουσα ενάργεια τα αισθήματα που έτρεφα μέσα μου για κείνη. Ήταν κάτι σαν κατολίσθηση τεραστίων όγκων χιονιού πάνω απ' το σώμα ανυποψίαστου ορειβάτη που την τελευταία στιγμή αντιλαμβάνεται τι πρό-

κειται να συμβεί και σηκώνει μηχανικά το χέρι να προστατευθεί από τα χιλιάδες κυβικά της λευκής μάζας πριν αυτά τον παρασύρουν στην φονική τους αγκαλιά. Αλλά παραλλήλως τα ένωθα να με περισφίγγουν αργά και σταθερά όπως κισσός που σκαρφαλώνει σε γηραλέα πεύκη, η οποία δεν έχει ούτε τη δύναμη ούτε και τον τρόπο να τον αποτινάξει, να ανακόψει την ασταμάτητη περιέλιξή του στον κορμό της και παραδίνεται αμαχητί. Επρόκειτο για αισθήματα απροσμάχητα, για αισθήματα κατιόντα και ανιόντα, αστραπιαίως αναπτυσσόμενα στην κατωφέρεια και επιμόνως ογκούμενα στην ανωφέρεια της ψυχής μου, ραγδαία και βραδέα, απότομα και φορτικά. Κι όλα αυτά για εκείνη, την δαιμονική νεανίδα, την αναπόδραστη Μάσιγγα που πάσχιζε να αποδράσει δι' εμού από τον προδιαγεγραμμένο εγκλεισμό της.

Ομολογώ ότι προσπάθησα εκουσίως να παρεβάλλω σιδηρούν παραπέτασμα ανάμεσα στον γέλωτα του μικρού μου αγγέλου και στα δικαίως προτεταμένα μου ώτα. Και οι προσπάθειές μου απεδείχθησαν επιτυχείς. Πιστέψατε, λοιπόν, ότι όλες μου οι περιγραφές υπήρξαν αποκυήματα οργιώδους φαντασίας (το είχα προβλέψει ήδη κατά την συγγραφή του διηγήματος), πως οι μορφές μας μοιράζονταν σε δύο χώρους, πως δεν έκανα τίποτα περισσότερο απ' το να καταγράφω ανύπαρκτα συμβάντα. Και πώς αλλιώς,

αφού υπέκρυψα το γεγονός ότι η Μάσιγγα κυλιόταν ημίγυμνη στο μικρό μου κρεβάτι και ξεκαρδιζόταν στα γέλια παίζοντας ένα σαχλό παιγνίδι που ούτε και θυμάμαι τους κανόνες του, ενόσω εγώ την παρακολουθούσα καθισμένος αλλά τούρκα στο πάτωμα με την πλάτη ακουμπισμένη στην κλειδωμένη πόρτα της καδίνας.

«Με τον αγαπημένο μου ποιητή στο δρόμο προς την δόξα!» αναφώνησε. «Με τον αγαπημένο μου Κανάτα προς την εξερεύνηση της γαλλικής ηπείρου, προς την εμπέδωση της επανάστασης, προς την βίωση της ελευθερίας! Εμπρός, λοιπόν, allons enfants de la patrie le jour de gloire est arrivé...» άρχισε να άδει υψηλφώνως και, ενώ δεν υπήρχε, ουσιαστικά, φόβος να συνακούσει κανείς, της ζήτησα μ' ένα τίναγμα του χεριού να χαμηλώσει τον τόνο της. Δεν ήταν δα και τόσο φυσιολογικό αυτό που συνέβαινε. Όσο ήμασταν ακόμα στο στάδιο της αναγνωρίσεως και παρά την υψηλή θερμοκρασία του αίματος που θόλωνε το μυαλό και τις σκέψεις μου, αισθανόμουνα ακόμα πως έπρεπε να κρατήσω μια τελευταία γραμμή άμυνας, να προστατευτώ κυρίως από τον ίδιο μου τον εαυτό.

Το πρώτο βράδυ αποκοιμήθηκε πλάι μου αποκαμωμένη από τα παιγνίδια και την έως εξαντλήσεως ανάγνωση στίχων. Ήταν για την Μάσιγγα μια πράξη χειραφέτησης, μια πρώτη μεγάλη νίκη, ένα σπάσιμο των αλυσίδων. Έδει-

χνε πεπεισμένη πως θα συναινούσα στην άρνησή της να εγγραφεί στο παρισινό παρθεναγωγείο και πως θα συνέδραμα τις προσπάθειές της χωρίς αντιρρήσεις. Δεν γνώριζα αν είχε συναίσθηση αυτού που έκανε, όμως ούτως ή άλλως είχε βαλθεί να με αποπλανήσει πρώτη εκείνη πριν ακόμα προλάβω να πράξω ο ίδιος το παραμικρό. Σε τέτοιες περιπτώσεις σαν την δική μας είναι λεπτές οι ισορροπίες, δυσδιάκριτα τα όρια μεταξύ εκείνου που δίνεται κι εκείνου που διεκδικεί επιτιθέμενος και όλα τα στοιχεία, φυσικά, εις θάρος του ενήλικα εκ των δύο. Επίσης δεν έχω ξεκαθαρίσει ακόμα αν υπήρχε στ' αλήθεια μια σπίθα ανάμεσά μας ή αν ήταν όλα μια προσπάθειά της να μετατρέψει με κάθε πρόσφορο μέσο τον διορισμένο συνοδό και φύλακα σε σύμμαχο και αρωγό της.

Αργά, το κεφάλι της γύρισε προς την άλλη πλευρά κι έπεσε πάνω στην άδικη για μένα ποσότητα μαξιλαριού. Ξάπλωσα αθόρυβα στο χείλος του, κοιτάζοντας τα ανακατωμένα της μαλλιά, τη μαρμαρυγή της νυμφιδικής σάρκας, όπου φαίνονταν αμυδρά μισός γοφός και μισός ώμος, πασχίζοντας να υπολογίσω το βάθος του ύπνου της από τον ρυθμό της αναπνοής της. Το άρωμα του φρεσκοπλυμένου νυχτικού της μπερδεύονταν μ' εκείνο της ιδρωμένης της σάρκας. Παρ' όλ' αυτά, εκείνη την νύχτα δεν διεκδίκησα τίποτα παραπάνω και συμβιβάστηκα με μιαν ι-

σχνή λωρίδα στρώματος κι ένα κομμάτι σεντονιού.

Στη Μασσαλία αγοράσαμε έναν χάρτη της Γαλλίας σε υπερβολικά υψηλή τιμή. Λόγος ανησυχίας δεν υπήρχε μιας και ο κύριος Π. μού είχε βάλει στο χέρι ένα ιλιγγιώδες για τα δικά μου μέτρα ποσό, το οποίο θα κάλυπτε όλα τα έξοδα μετακίνησης όπως και τις πρώτες ανάγκες εν Παρισίοις. Ποτέ στην ζωή μου δεν είχα βρεθεί με τόσα χρήματα στην τσέπη, ούτε και ξαναέπιασα από τότε μια τόσο παχιά δεσμίδα χαρτονομισμάτων. Βγαίνοντας από το μαγαζί, όπου πωλούνταν κάθε λογής γκραβούρες, χάρτες και προσωπογραφίες του Ναπολέοντος, η Μάσιγγα μου έσκασε ένα πεταχτό φιλί όλο νάζι και ενθουσιασμό. Όσσην ώρα προσπαθούσα να συνεννοηθώ με τον υπάλληλο, ένωθα τα μάτια της επάνω μου, το ανήσυχο βλέμμα της να παρατηρεί και την παραμικρή κίνηση που έκανα δημιουργώντας μου την αλλόκοτη αίσθηση ότι ζούσα μαζί της σ' έναν ονειρώδη κόσμο, όπου όλα ήταν επιτρεπτά. Αυτή την αίσθηση πρέπει να την είχαμε και οι δύο, ο καθένας για τους δικούς του λόγους. Εκείνη γιατί έβλεπε να παίζω το παιγνίδι της χωρίς να προβάλω αντιστάσεις, έβλεπε την μεγάλη περιπέτεια να ανοίγεται μπροστά της, κι εγώ γιατί, απλούστατα, όλες τις τελευταίες μέρες είχα στην αγκαλιά μου αποκλειστικά δικό μου τον πλέον

απαγορευμένο καρπό καθώς ισορροπούσα επικίνδυνα στην μεθοριακή γραμμή μεταξύ κτηνωδίας και απόλυτης ομορφιάς. Τόσο η Μάσιγ-γα όσο κι εγώ, κι αυτό το πιστεύω ακράδαντα, θεωρούσαμε πως ήμασταν οι θύτες της όλης ιστορίας, πως ο άλλος ήταν ένα αθώο μας θύμα, το οποίο εκμεταλλευόμασταν αγρίως προς ίδιον όφελος.

Την έπεισα να στείλουμε χωριστά τα πέντε σεντούκια με τα πράγματά της κατευθείαν στη διεύθυνση του σχολείου και να νοικιάσουμε μιαν άμαξα που θα μας πήγαινε στην Αβινιόν. Μ' αυτό το τέχνασμα θα παραπλανούσαμε τους διοικητικούς υπαλλήλους του οικοτροφείου, οι οποίοι θα πίστευαν ότι οσονούπω θα ακολουθούσαμε κι εμείς, αλλά και τους γονείς της σε περίπτωση που επικοινωνούσαν για να ενημερωθούν περί της έγκαιρης αφίξεώς μας εντός του δοθέντος χρονοδιαγράμματος. Την ίδια ώρα εμείς θα γνωρίζαμε την γαλλική επικράτεια σπιθαμή προς σπιθαμή και θα βυθιζόμασταν ολοένα και βαθύτερα στον βούρκο της αχολασίας. Επιλέξαμε να ακολουθήσουμε τον δρόμο για Παρίσι και να επισκεφθούμε αρχικά τις πόλεις και τα χωριά αυτής της διαδρομής, φοβούμενοι ενδόμυχα την αόριστη πιθανότητα να υποχρεωθούμε να εμφανιστούμε τελικά κάποια στιγμή στο παρθεναγωγείο. Η επίσημη δικαιολογία που δίναμε ο ένας στον άλλο ήταν πως θα άξιζε πριν

απ' όλα να δούμε την πρωτεύουσα και να κατηφορίσουμε ύστερα προς Μπορντώ και Τουλούζη ανάλογα με το κέφι και τις διαθέσεις μας. Κανείς δεν άφηνε να διαφανεί έστω και μια υποψία φόβου, κανείς μας δεν τολμούσε να σκεφτεί το τέλος της ιστορίας και την κατάληξή της. Ζούσαμε τις στιγμές προσπαθώντας να απωθούμε στο βάθος του μυαλού μας τι θα μπορούσε να επακολουθήσει, ποια απομόνωση ίσως να υπέμενε εκείνη, ποια κόλαση θα ετοιμαζόταν ειδικά για μένα.

Από τα πολλά περιστατικά του ταξιδιού αυτού, τα μαγικά πρωινά ξυπνήματα, τις ανούσιες συζητήσεις, τον ομηρικό μας καυγά έξω από την Ντιζόν, τις αμφιταλαντεύσεις της ηλικίας της, τις στιγμές της απόλυτης επαφής κι εκείνες του μεγάλου χάσματος, συγκρατώ τον περίπατο στην Βαλάνς δίπλα στον Ροδανό ποταμό με τα κελαρυστά νερά και το απολαυστικό φυσικό τοπίο. Ήμασταν ακόμα στην αρχή, στις ημέρες του μέλιτος όπως τις χαρακτήριζα, όταν καταλύσαμε στο μικρό πανδοχείο «De la Soleil». Ο χοντρός πανδοχέας πήρε τις δυο βαλίτσες και μας έδωσε δωμάτιο με θέα στο ποτάμι χωρίς να υποπτευθεί το παραμικρό. «Για μια νύχτα μόνο», του είπα. «Αύριο θα συνεχίσουμε προς Παρίσι. Πρέπει να εγγράψω την μικρή στο ξακουστό οικοτροφείο Saint Joseph», συνέχισα για να του βγάλω εξ αρχής κάθε

κακή σκέψη από το στενόμυαλο, επαρχιώτικο κεφάλι του. Η γυναίκα του πανδοχέα, μια αγαθή, μεσόκοπη φοράδα με οπίσθια τεραστίων διαστάσεων και φόρεμα παλαιομοδίτικο, γεμάτο λεκέδες κάθε είδους, μας προσέφερε χήνα με πουρέ πατάτας που είχε μαγειρέψει το ίδιο πρωί. Ήταν ένα πιάτο πολύ λιπαρό, ρουστίκ και διόλου εκλεπτυσμένο, αλλά παρά ταύτα φαγώσιμο που κόρεσε την πείνα μας για τα καλά. Μετά το φαγητό ένιωσα το κεφάλι μου να βουίζει ακόμα από τη διαδρομή κι αυτό που ήθελα περισσότερο απ' όλα ήταν να σωριαστώ στο σκληρό κρεβάτι του δωματίου και να πάρω έναν υπνάκο στην αγκαλιά της, αλλά η Μάσιγγα επέμενε με παιδιάστικο ύφος να βγούμε αμέσως μια βόλτα στην εξοχή. Όντας ακόμα υπό την απόλυτη επιρροή της, δεν της αρνήθηκα και βγήκα στην δημοσιά κρατώντας την από το χέρι, αφού πρώτα πολέμησα την καλπάζουσα υπνηλία μου με μια κούπα αχνιστού καφέ, την οποία είχε την καλοσύνη να μου ετοιμάσει και να μου σερβίρει η δυσκίνητη σύζυγος του πανδοχέα.

Το καλοκαίρι κρατούσε ακόμα και ο χειμώνας μπερδεύονταν στον αέρα σαν μυρωδιά μιας μακρινής ανάμνησης που θα επέστρεφε ξανά στην ώρα της σαν νέο γεγονός. Η μικρή νεανίδα χοροπηδούσε όλη χαρά με αστείρευτη δύναμη τραβώντας με προς την μεριά της. Αι-

σθανόμουν διχασμένος: από την μια ευτυχής για την σπάνια ευκαιρία να μοιράζομαι τις στιγμές μαζί της κι απ' την άλλη βαθύτατα μελαγχολικός γιατί υπολειπόμουν σε δυνάμεις και τα χρόνια μου δεν μου επέτρεπαν να γίνω ολοκληρωτικά μέτοχος εκείνης της πεμπτουσίας. Ακολουθούσα όσο μπορούσα πνίγοντας κάθε τόσο κάποια αγκομαχητά. Ύστερα από αρκετή πεζοπορία, κατά την διάρκεια της οποίας δέχτηκα βομβαρδισμό ερωτήσεων για ζητήματα παντελώς άσχετα μεταξύ τους, ερωτήματα άλλοτε ανάξια απαντήσεως και άλλοτε απίστευτης δυσκολίας στην αφέλεια και στην απλοτητά τους, βρεθήκαμε μπροστά σ' ένα κτήριο με την επιγραφή «Μαυσωλείο». Στην Βαλάνς, όπως μας εξήγησε ο φύλακας του, είχε κλείσει τα μάτια του ο πάπας Πίος ο Στ' πριν από ογδόντα τρία έτη κι εκεί φυλασσόταν σε ειδικό σκεύος η καρδιά του. Αυτό, κατά περίεργο τρόπο, ενόχλησε την Μάσιγγα, η οποία μου ζήτησε να προχωρήσουμε και να προσπεράσουμε το μικρό μαυσωλείο που ήταν δίχως καμιάν αμφιβολία το μοναδικό σημαντικό αξιοθέατο της περιοχής.

«Προς τι αυτή η ταρίχευσις;» ρώτησε. «Πόσο μάταιη είναι αυτή η προσπάθεια διαιώνισης του ανθρωπίνου σώματος... Ζούμε το παρόν και μόνον αυτό. Τα άλλα δεν έχουν σημασία. Δεν είναι ιερόσυλη η διατήρηση της καρδιάς του εδώ;

Δεν φτάνει που η ίδια η πόλη, οι κάτοικοί της, τον έχουν στην καρδιά τους και στο μυαλό τους τον καλό μας πάπα; Δεν αρκεί αυτό; Ε, τι λες κι εσύ;»

Είχα μείνει βουβός. Ήταν μια από εκείνες τις φορές που άστραφτε κάτι από μέσα της, κάτι που ξεπερνούσε την ηλικία της και μου προκαλούσε τύψεις γιατί μόλις πριν από λίγα λεπτά την είχα υποτιμήσει και βασανίζομουν στην ιδέα ότι πολύ πιθανόν πίσω από τα βαρετά εφηβικά κλισέ να κρυβόταν ένας κήπος κι ένα λυκόφως, και η πύλη ενός παλατιού που δεν είχα την ικανότητα να ξεχωρίσω μέσα στην θολούρα των δεκατεσσάρων της Μαϊών.

«Θέλω εδώ, ενώπιον αυτής της άφθαρτης φύσεως που πεθαίνει κι αναγεννάται συνεχώς εποχή την εποχή και ποτέ δεν διενόηθη να ταριχεύσει κανένα κομμάτι του εαυτού της, να μου υποσχεθείς πως ό,τι κι αν γίνει, ό,τι κι αν συμβεί, δεν θα διανοηθείς ποτέ να με διατηρήσεις, να εκδιάσεις την παρουσία μου όταν δεν θα 'μαι πια κοντά σου. Θέλω να υποσχεθείς, Κανάτα, να μου υποσχεθείς...»

Δεν της είπα τίποτα, μόνο την χάιδεψα απαλά στα μαλλιά. Είχε αρχίσει να σουρουπώνει και είχαμε κάμποσο δρόμο να διανύσουμε μέχρι το πανδοχείο. Στο μονοπάτι του γυρισμού την πήρα στους ώμους γιατί ένωσε τα πόδια της να κόβονται και δεν μπορούσε να περπα-

τήσει άλλο. Ήταν ένα είδος επικράτησης της εμπειρίας μου που ήξερε ν' αποθηκεύει δυνάμεις στην νοητή καμπούρα του σώματος, επί της άμυαλης κατασπατάλησης μιας εξ ορισμού μεγαλύτερης σε δύναμη και διάρκεια εφηβικής ενέργειας. Όταν αποκοιμήθηκε λυσίκομος και μακαρία, της έγραψα ένα μικρό τετράστιχο και το ακούμπησα δίπλα στο μαξιλάρι της:

Η καμπάνα της καρδιάς αγάπη ξανά
ας σημάνει
Μέσα σε σώμα λείο, ντελικάτο, σφριγηλό
Μα όταν το σώμα αυτό θα έχει πια πεθάνει
Την καρδιά μην αποθέσεις σε μαυσωλείο
σιωπηλό.

Θυμήθηκα τα λόγια της πολύ μετά, όταν ξύπνησα μόνος μέσα στους αμπελώνες του Μακοναί, μέσα στο φτωχικό δωμάτιο όπου είχαμε καταλύσει απελπισμένοι από την πολύωρη περιπλάνηση, μουσκεμένοι ως το κόκκαλο στην κατακλυσμιαία φθινοπωρινή βροχή. Το χέρι μου την αναζήτησε μάταια στην άλλη πλευρά του κρεβατιού, τα μάτια μου την έψαξαν χωρίς αποτέλεσμα μέσα στους τέσσερις ασβεστωμένους τοίχους και χρειάστηκε να ντυθώ και να βγω έξω από το χωριατόσπιτο ρωτώντας γι' αυτήν τους εργάτες του παρακείμενου οινοποιείου που μου 'πανε ότι είχε φύγει με άμαξα το προηγού-

μενο βράδυ επικαλούμενη επείγον ραντεβού με συγγενείς της. Από την ταραχή μου δεν είχα δει το ιδιόχειρο σημείωμά της δίπλα στην ξύλινη ντουλάπα και το ξεδίπλωσα όταν επέστρεψα έξαλλος στο δωμάτιο. Μου έγραφε πως κατευθυνόταν προς Παρίσι, πως έπρεπε να διαστεί για να προλάβει την ημερομηνία εγγραφής και πως θα κατάφερνε να τα μπαλώσει με τον τρόπο της δικαιολογώντας το γεγονός ότι θα παρουσιαζόταν μοναχή της. Δεν ήθελε, σημείωνε παρακάτω, να μου προξενήσει άλλο κακό, ούτε να πάρει την ευθύνη επάνω της γι' αυτά που θα μου καταλόγιζαν οι γονείς της και ο εισαγγελέας.

Τέσσερις μέρες αργότερα την ζήτησα στα κάγκελα του οικοτροφείου λέγοντας το όνομά μου στον θυροφύλακα. Η διευθύντρια με υποδέχτηκε στο γραφείο της πολύ φιλικά ρωτώντας με αν είχα ξεπεράσει το κρύωμά μου κι αν ο υψηλός πυρετός είχε επιτέλους υποχωρήσει. Νόμιζα πως έβλεπα ξανά μπροστά μου την χοντρή γυναίκα του πανδοχέα σε καθαρότερη έκδοση. «Είχαμε λάβει ήδη επιστολή από την ερίτιμο οικογένεια και σας αναμέναμε με ανυπομονησία. Κρίμα που δεν καταφέρατε να συνοδέψετε την mademoiselle Μάσιγγα ως το γραφείο μου. Καταλαβαίνετε, πιστεύω, πόσο παρακινδυνευμένο ήταν που επιτρέψατε σ' ένα κορίτσι της ηλικίας της να κυκλοφορήσει ασυνό-

δευτο στην πόλη των Παρισίων. Γνωρίζω, όμως, από την ίδια ότι ήταν λόγοι ανωτέρας βίας που δεν σας επέτρεψαν να είστε μαζί της εκείνη την σημαδιακή για την διαπαιδαγώγησή της στιγμή της εγγραφής. Και δεν θα την ενέγραφα αν δεν είχα ήδη στα χέρια μου την γραπτή συγκατάθεση των κηδεμόνων. Ας είναι. Αυτό που κάνετε για την οικογένεια αποτελεί πράξη μεγάλης γενναιότητας και ανυστεροβουλίας. Είμαι στ' αλήθεια συγκινημένη που σας γνωρίζω τελικά». Τα λόγια της διέκοψαν τρία ξέπνοα χτυπήματα στην πόρτα. Η Μάσιγγα, ντυμένη μian άκομφη, μονοκόμματη ποδιά ως τους αστραγάλους και με τα μαλλιά τραβηγμένα πίσω σε κότσο, κίτρινη σαν το τυρί, μπήκε στο δωμάτιο και στάθηκε σε στάση ανάπαυσης. Η γλυκύτητα της μορφής της, έτσι όπως την είχα γευτεί όλες τις τελευταίες μέρες, κρυβότανε τώρα πίσω από ένα πέπλο πεποιημένης αυστηρότητας. «Όπως βλέπετε, mademoiselle Μάσιγγα, ο κύριος συνοδός σας είναι καλύτερα. Άδικα ανησυχούσατε. Μπορείτε να ειπωθείτε για λίγο στην τραπεζαρία, αν το επιθυμείτε, δυστυχώς μόνο για ένα τέταρτο της ώρας, γιατί μετά ξεκινά το μεσημεριανό σιμπητήριο και θα πρέπει να τον συνοδεύσουμε ως την έξοδο», είπε η γριά σκύλα που είχε υποκλέψει μέσα από τα χέρια μου τον θεσπέσιο άγγελο.

Η Μάσιγγα επανέλαβε τα λόγια της Βαλάνς και μου ζήτησε ψυχρά να μην επιστρέψω να την ξαναδώ στο νέο της σχολείο. «Όταν δεν θα είμαι πια κοντά σου...», μου είπε, «κι εσύ με την σιωπή σου συγκατάνευσε. Από εδώ και στο εξής δεν θα είμαι πια εδώ, θα είμαι για σένα μια νεκρή. Θα πρέπει να πορευτείς στο εξής με την ανάμνηση, να μην απαιτήσεις την παρουσία μου άλλο. Άλλωστε δεν έχει κανένα νόημα πλέον. Το σώμα μου ανήκει αλλού, δεν το βλέπεις; Απ' την πλευρά μου εγώ σου υπόσχομαι να μην ξεχάσω ποτέ τους στίχους σου, να τους απαγγέλλω σε κάθε ευκαιρία, μέσα μου ή φωναχτά, ποτέ να μην λησμονήσω τον Κανάτα μου. Όμως, τώρα πρέπει να αποχωρήσεις, η ώρα περνά. Θα τιμωρηθώ με επίπληξη αν αργήσω κι άλλο. Σ' αφήνω, Κανάτα μου, σ' αφήνω. Adieu», τελείωσε φιλώντας με ξεψυχισμένα στο μάγουλο κι ανοίγοντας την βαριά, ξύλινη πόρτα της μεγάλης σάλας εστίασης.

Αξιότιμοι ένορκοι, αγαπητοί αναγνώστες: η θάλασσα έχει αρχίσει να αγριεύει, γύρω μας μόνο το υπογάλαξο της καταχνιάς, στ' αυτιά μας μονότονος ο ήχος των μηχανών του πλοίου. Νομίζω πως ο μικρός δαίμονας απέναντι μου χάρισε επιτέλους μια από τις νυμφιδικές, αδιάφορες ματιές του. Αμφιβάλλω πάντως αν θα καταφέρω να του αποσπάσω έστω και μια κου-

βέντα παρ' ότι θα συνταξιδέψουμε για πολλές ημέρες καθ' ότι ο πλους είναι μεγάλος και λίαν κουραστικός. Δεν θα επιβιβαζόμουν, σας διαβεβαιώ, εις το πλοίο, ούτε και θα 'μπαινα σε τέτοια ταλαιπωρία ύστερα από την πάροδο τώσων πολλών ετών, αν δεν επέμενε ο κύριος Π. να πραγματοποιήσω επιτέλους το ταξίδι μου στην Καλκούττα. Αισθάνομαι ακόμα έτοιμος όπως υπομείνω μια πολύωρον αν όχι πολυήμερον απαγγελία των νέων του στίχων που θα τραβήξει σίγουρα εξ ενός εκ των κομψών σεντουκιών ελπίζοντας ότι θα την ξαναδώ, μεγάλη πια, νυμφευμένη ίσως, ενδεχομένως με τέκνα πολυάριθμα, άρρενες και θήλεις, το μικρό, λατρευτό μου εκείνο κοράσιον, την αιθέρια Μάσιγγα, την Μάσιγγα, την Μά-σι-γγα.